

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Anna Owczarek

w sprawie ze skargi B. J. o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 października 2016 r., sygn. akt VI ACa (...)
w sprawie z powództwa B. J.
przeciwko (...) Towarzystwu Ubezpieczeń (...) S.A. w S.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 listopada 2017 r.,
zażalenia skarżącej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt VI ACa (...),

1) oddała zażalenie,

**2) nie obciąża powódki kosztami postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę B. J. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 18 października 2016 r. (sygn. akt VI ACa (...)).

Sąd Apelacyjny podniósł, że przywołane przez skarżącą podstawy wznowienia postępowania (niezwolnienie od kosztów sądowych, pozbawienie pomocy prawnej w postaci ustanowienia pełnomocnika z urzędu oraz pozbawienie prawa do uczestnictwa w postępowaniu apelacyjnym) w sposób oczywisty nie mają oparcia w okolicznościach faktycznych sprawy. Wynika z nich bowiem, że postanowieniem z dnia 20 maja 2015 r. skarżąca została zwolniona w całości od kosztów postępowania apelacyjnego oraz został ustanowiony dla niej adwokat z urzędu. Postanowienie to zostało skutecznie doręczone skarżącej (powódce). W konsekwencji w postępowaniu apelacyjnym w imieniu skarżącej działał ustanowiony dla niej pełnomocnik z urzędu. Na rozprawie apelacyjnej w 18 października 2016 r. z jego upoważnienia w imieniu skarżącej stawiał się aplikant adwokacki S. S.. Ponadto z akt sprawy wynika, że wszystkie pisma sądowe w postępowaniu apelacyjnym były skutecznie doręczane pełnomocnikowi z urzędu. Stwierdzone okoliczności jednoznacznie wskazują, że w sprawie nie doszło do pozbawienia skarżącej możliwości działania, na którą powołuje się ona jako podstawę żądania wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem z dnia 18 października 2016 r. (art. 401 pkt 2 k.p.c.). Tym samym wniesiony środek zaskarżenia należało odrzucić na podstawie art. 410 § 1 k.p.c., gdyż nie został on oparty na ustawowych podstawach wznowienia postępowania.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżąca zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 410 § 1 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że nie oparła ona skargi na ustawowej podstawie wznowienia postępowania, skoro wskazane przez nią okoliczności uzasadniały przyjęcie, że skarga opiera się na podstawie z art. 401 pkt 2 k.p.c. Doprowadziło to do nieuzasadnionego odrzucenia skargi. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż samo wyartykułowanie w skardze podstawy wznowienia postępowania odpowiadającej jednej z podstaw wyróżnionych w art. 401 - 403 k.p.c. nie oznacza, że skarga została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli przytoczona podstawa w rzeczywistości nie występuje. Zaznacza się przy tym, że ze względu na to, iż ocena, czy skarga o wznowienia postępowania oparta została na ustawowej podstawie sprowadza się w swej istocie do merytorycznej oceny jej podstaw, to odrzucenie skargi z tej przyczyny powinno być ograniczone wyłącznie do przypadków niebudzących wątpliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 38/12, nie publ.; z dnia 5 lutego 2009 r., I CZ 4/09, nie publ.; z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 36/06, nie publ.; z dnia 15 września 2005 r., II CZ 78/05, nie publ.; z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, nie publ.; z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001, nr 4, poz. 123). Taka wykładnia znajduje oparcie w treści art. 410 § 2 k.p.c., który pozwala sądowi zwrócić się do skarżącego o przedstawienie uprawdopodobnienia, w tym m.in. okoliczności stwierdzających dopuszczalność wznowienia. W konsekwencji odrzucenie skargi na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. z powodu braku wykazania przez skarżącego podstaw wznowienia postępowania jest ograniczone tylko do takich przypadków, gdy z treści skargi wynika, że w oparciu o okoliczności przywołane we wniesionym środku zaskarżenia z całą pewnością nie jest dopuszczalne wznowienie postępowania, a tym samym zbędne staje się żądanie przez sąd uprawdopodobnienia tych okoliczności (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2014, III CZ 64/13, nie publ.).

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny w sposób prawidłowy przyjął, iż pomimo formalnego powołania się przez powódkę na podstawę wznowienia postępowania odpowiadającą wzorcowi określonej przez art. 401 pkt 2 k.p.c. w okolicznościach sprawy w sposób nie budzący wątpliwości należało uznać, że powołana przez nią przesłanka wznowienia postępowania w rzeczywistości nie zachodziła. Zasadność wznowienia postępowania na podstawie art. 401 pkt 2 k.p.c. jest bowiem ocena przez pryzmat przesłanek nieważności postępowania określonych w art. 379 pkt 5 k.p.c., co oznacza, że związana jest ona z

występowaniem sytuacji całkowitego pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw przez sądem, czyli utraty możliwości popierania żądań lub obrony przed zarzutami strony przeciwnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r., II CZ 34/08, nie publ. oraz z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UZ 10/11, nie publ.). Tego rodzaju ograniczenia, jak trafnie ocenił Sąd Apelacyjny, nie występowały w niniejszej sprawie, skoro skarżąca, wbrew jej twierdzeniom powołanym w skardze, zwolniona była od kosztów postępowania apelacyjnego, został dla niej ustanowiony pełnomocnik z urzędu, który aktywnie brał udział w postępowaniu apelacyjnym oraz skutecznie doręczane mu były wszystkie pisma sądowe. Ze względu na to, że wskazane przez powódkę okoliczności uzasadniające, jej zdaniem, podstawę wznowienia postępowania, podlegały weryfikacji bezpośrednio na podstawie akt sprawy, bezprzedmiotowe było wzywanie powódki na podstawie art. 410 § 2 k.p.c. do dalszego uprawdopodobnienia wskazanych przez nią okoliczności uzasadniających wskazaną przez nią podstawę wznowienia. Nawet bowiem nienależyta reprezentacja strony przez jej pełnomocnika procesowego, z czym skarżąca wiąże podstawę wznowienia w uzasadnieniu zażalenia, nie uzasadnia podstawy wznowienia postępowania z art. 401 pkt 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2001 r., III AO 32/01, OSNP 2002, nr 18, poz. 449 oraz z dnia 26 marca 2003 r., II CZ 26/03, OSNC 2004, nr 6, poz. 95).

Z tych przyczyn, na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił jak wyżej. Mając na względzie trudną sytuację majątkową skarżącej powódki, w oparciu o zasadę słuszności, Sąd Najwyższy odstąpił od obciążenia jej obowiązkiem zwrotu stronie przeciwnej kosztów postępowania zażaleniowego (art. 102 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.). Ze względu na to, że pełnomocnik powódki w zażaleniu nie zawarł wniosku o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z tytułu pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu zażaleniowym nie orzeczono o kosztach tej pomocy. Za taki wniosek – wymagany według przepisu § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.) - nie mógł być

bowiem uznany wniosek o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uwzględnienie tak sformułowanego wniosku mogłoby nastąpić jedynie w razie uwzględnienia zażalenia poprzez zasądzenie kosztów pomocy prawnej bezpośrednio na rzecz powódki od strony przeciwnej.

aj

r.g.